

Verslag Overlegvergadering Verantwoordingsorgaan met Algemeen bestuur ABP op donderdag 3 oktober 2024

Het publieksverslag heeft als doel om bij pensioenfondsen ABP aangesloten deelnemers, gepensioneerden en werkgevers inzicht te geven in de adviezen die het Verantwoordingsorgaan (VO) als medezeggenschapsorgaan aan het ABP Algemeen Bestuur geeft over voorgenomen beleidsbeslissingen en de besprekingen die het Verantwoordingsorgaan met het ABP Algemeen Bestuur voert. Voor de uitgebreide standpunten van de verschillende fracties in het Verantwoordingsorgaan wordt verwezen naar de eigen website van de fracties.

Opening en mededelingen

De voorzitter, de heer Jonkman, opent de vergadering en heet de aanwezigen welkom.

Mededelingen

De voorzitter heet de heer de Mooij welkom als nieuw lid van de werkgeversfractie. Hiermee is de fractie weer compleet.

Het bestuur memoreert dat het VO is geïnformeerd over een artikel dat is verschenen over IT-beveiliging bij de pensioenuitvoerder (APG).

Het VO meldt dat de raamovereenkomst tussen ABP en APG niet inhoudelijk met het VO is besproken. Vanuit het VO wordt gesteld dat het cyberrisico in de afgelopen jaren is toegenomen en de vraag is of er in de raamovereenkomst voldoende aandacht aan wordt besteed. Ook stelt het VO dat er voldoende aandacht moet zijn voor IT-beveiliging in het kader van onderuitbesteding aan derden door de uitvoerder.

Het bestuur licht toe dat er verschillende Service Level Agreements (SLA's) op deelonderwerpen worden opgesteld. Hierin wordt ook IT-beveiliging meegenomen. Daarnaast geeft het bestuur aan dat de implementatie van DORA-wetgeving nu plaatsvindt. Deze wetgeving ziet specifiek toe op uitbestedingsrelaties. Hierna volgt een vraag vanuit het VO over de aanwezigheid van een recoveryplan in het kader van IT-beveiliging, waarop het bestuur toezegt op een later moment een nadere toelichting te zullen geven op dit onderwerp.

Planning nieuw pensioencontract (NPC)

Het bestuur meldt dat er binnen het NPC-programma gezocht wordt naar meer ruimte om het adviestraject met het VO in te vullen.

Daarnaast memoreert het bestuur een brief te hebben ontvangen vanuit het VO met een verzoek om informatie. Een tijd geleden is met een deel van het VO gesproken over een historische analyse van de solidaire premieregeling. Hierbij werd uitgegaan van een hypothetische situatie waarin deze regeling de afgelopen jaren al in werking zou zijn getreden.

Vanuit het VO is het verzoek gekomen deze analyse uit te breiden en het bestuur vindt dit een logische vraag en zal op een nader moment met een delegatie van het VO spreken over de verdere invulling hiervan.

Overbruggingsplan

Het bestuur memoreert dat het proces rond het overbruggingsplan is afgerond. Hierdoor is het noodzakelijk om zo spoedig mogelijk de ABTN aan te vullen met het kortings- en toeslagenbeleid dat hieruit voortvloeit. Normaliter wordt de ABTN eens per jaar aan het VO voorgelegd maar hier gaat het om een puur technische aanpassing, waar geen aparte adviesaanvraag voor nodig is.

Het verzoek tot aanpassing is neergelegd bij de commissie financiën en de commissie stemt in met het voorstel. De voorzitter meldt dat het VO dit advies van de commissie overneemt.

Service-level agreements (SLA's)

Het bestuur meldt dat het VO op 28 november een adviesaanvraag ontvangt over de SLA's. In de SLA vermogensbeheer zitten wijzigingen met betrekking tot een deel van de dienstverlening. Hierdoor heeft ABP meer regie en zijn doorlooptijden korter.

Adviesaanvragen

Adviesaanvraag beleggingsbeleid onder het nieuw pensioencontract (NPC)

Het bestuur licht toe dat het wettelijk mogelijk is om een aantal delen binnen het totale invaarbesluit al bij de toezichthouder DNB in te dienen. Dan worden de deelonderwerpen getoetst in een zogenoemde partiële beoordeling. Voor de partiële beoordeling over de risicohouding moet het deelbesluit over het beleggingsbeleid onder NPC moet zijn afgerond. Dit betekent dat een advies van het VO nodig is. Over de risicohouding zelf is op een aantal andere momenten gesproken met het VO.

Het VO geeft aan het adviseren over één deelbesluit van het totale invaarbesluit best ingewikkeld te vinden omdat de samenhang tussen de verschillende deelbesluiten voor het VO nog niet op alle onderdelen geheel duidelijk is. Het bestuur stelt daarom voor om advies van het VO te vragen met de voorwaarde dat het VO de ruimte heeft op dit advies terug te komen, indien er later veranderde inzichten zijn. Zowel het bestuur als het VO onderstrepen dat het onderwerp terug zal komen in een overlegvergadering wanneer één of beide partijen daar aanleiding toe zien.

Op de vraag van het VO over het verschil tussen een partiële beoordeling ten opzichte van een totale beoordeling aan het eind van het traject en de implicaties van het niet indienen van een partiële beoordeling, licht het bestuur toe dat het van belang is voor de doorlooptijd dat deelonderwerpen kunnen worden afgerond. Als de risicohouding is afgerond, kan de volgende stap worden gezet. Wanneer DNB tussentijds aandachtspunten ziet, is er meer tijd om deze te adresseren. Dit is minder het geval wanneer het gehele dossier in één keer wordt ingediend. De werkwijze met een partiële beoordeling draagt met andere woorden bij aan een zorgvuldig proces.

Het VO vraagt aandacht voor het feit dat bij het opstellen van een strategisch beleid men moet uitgaan van een goede en duidelijk geformuleerde doelstelling.

Het bestuur onderkent het belang van helder geformuleerde doelstellingen die tussen beleidsstukken consistent zijn. De strategische doelstelling is vastgesteld in de herijkte strategie – een koopkrachtig en stabiel pensioen. Bij de bespreking van het strategisch beleggingsbeleid (StIP) is dat benoemd en hierbij heeft een deel van het VO de nadruk gelegd op koopkrachtbescherming. Het bestuur heeft toen gemeld dat het altijd gaat om een koopkrachtig en stabiel pensioen en het VO heeft die formulering van een positief advies voorzien. Ook in het overbruggingsplan, dat ter advies is voorgelegd, is één van de strategische doelstellingen een stabiel pensioen met uitzicht op koopkrachtbehoud. Het bestuur bevestigt de voorgestelde formulering over te nemen in het beleggingsbeleid onder NPC.

Het VO heeft geconstateerd dat er verschillende scenariosets gebruikt worden in de berekeningen. Echter wordt enkel gecommuniceerd op basis van de wettelijke (verplichte) scenarioset. Het VO vraagt hoe ABP ervoor kan zorgen dat er correcte informatie naar de deelnemers gaat in de communicatie. Het bestuur meldt dat het berekeningen uitvoert op basis van de wettelijke scenariosets en eigen scenariosets en de vraag om daar uitlegbaar en navolgbaar over te communiceren neemt het bestuur ter harte.

Met betrekking tot de rendementen op beleggingen in infrastructuur, merkt het VO op dat er verschillende percentages terugkomen in de rekenmodellen en het VO vraagt hoe die verschillen ontstaan en hoe hiermee wordt omgegaan. Het bestuur meldt dat het rendement op infrastructuur bij het vorige beleid lager was ingeschat. Nu is gekeken hoeveel hoger het rendement kan worden ingeschat. Bij deze inschatting kijkt het fonds naar verschillende soorten scenario's, waardoor de percentages uit elkaar kunnen liggen.

Het VO wijst op de kosten van de beleggingscategorie private equity en stelt de vraag of het bestuur, gezien de omvang van het fonds, ruimte ziet om te onderhandelen met partijen over een kostenverlaging. Het bestuur licht desgevraagd toe dat de kosten mede afhankelijk zijn van het gemaakte rendement. Indien het rendement in een bepaalde periode hoger is dan zullen over het algemeen ook de kosten hoger liggen. Desondanks blijft ABP zoeken naar mogelijkheden om de kosten te verlagen.

Op de vraag vanuit het VO over de relatie tussen de UPN (uitgangspuntennotitie) - die de kosten van het fonds weergeeft – en de nieuwe financiële opzet, licht het bestuur toe dat in de UPN de actuariële en economische uitgangspunten van het fonds zijn vastgelegd. Zo liggen ook de verschillende scenario's waarmee gerekend wordt

vast in de UPN. Die scenario's vormen de basis voor de berekeningen in de financiële opzet en het beleggingsbeleid. Het bestuur zegt toe een aparte sessie te plannen om hierover door te spreken.

Vanuit het VO wordt gevraagd of het bestuur kan toelichten waarom jongeren in de financiële opzet renteafdekking krijgen. Een 25-jarige zit nog ver voor pensionering en de vraag is waarom – een kleine- renteafdekking nodig is. Daarnaast wordt gevraagd of het bestuur kan toelichten dat het inflatierisico niet wordt afgedekt vanwege het indirect beschermingsrendement. Het bestuur licht toe dat in het solidaire contract ABP enige renteafdekking aan jongeren kan geven omdat door de renteafdekking bij jongeren de totale risico/rendementsverhouding gunstiger wordt.

Op de vraag over inflatieafdekking geeft het bestuur aan dat dit samenhangt met de contractkeuze. In het solidaire contract is sprake van indirect beschermingsrendement en komt eventuele inflatieafdekking in rendementsbeleggingen terecht.

Het VO merkt op dat de uitkomst voor 50-jarigen in de risicohouding in de buurt van de grens van de risicomaatstaf ligt. Het bestuur geeft hierop aan dat het beleggingsbeleid onder NPC getoetst wordt aan de risicohouding. De constatering is dat 50-jarigen in de buurt van de grens zitten, maar binnen de risicohouding vallen. Dit is een indicatie dat voor de 50-jarige in de financiële opzet niet veel risico kan worden toegevoegd omdat dan mogelijk de grens gepasseerd zou worden.

In het kader hiervan deelt het bestuur mee dat er binnenkort een verantwoordingsdocument gedeeld zal worden met het VO, dat de belangrijkste (voorgenomen) keuzes en argumentatie over de financiële opzet bevat.

Op verzoek van het VO wordt er kort geschorst voor een beraad in de fracties.

Na heropening van de vergadering meldt de voorzitter dat het VO erkentelijk is voor de toelichting vanuit het bestuur over waarom de adviesaanvraag in deze vorm voorligt. Ook bedankt het VO voor de beantwoording van de inhoudelijke vragen maar deelt hierbij het proces niet optimaal te vinden. De tijdslijnen voor advies waren relatief kort en het VO heeft nog niet alle informatie over de financiële opzet.

Het VO behoudt zich het recht voor om bij de advisering over de voorgenomen collectieve waardeoverdracht het advies over het beleggingsbeleid onder NPC te heroverwegen, als het VO daar in een volgende fase van de 'totale adviesaanvraag' op basis van de aanvullend voorgelegde informatie aanleiding toe ziet. Als het bestuur hiermee akkoord gaat, kan het VO adviseren.

Na een korte schorsing meldt het bestuur dat het uit de voeten kan met het geformuleerde voorbehoud van het VO. Het VO meldt daaropvolgend dat het in meerderheid positief adviseert. Er zijn geen negatieve adviezen. Een aantal fracties onthoudt zich van een advies.

Dit deel van het VO geeft aan onvoldoende informatie te hebben over de financiële opzet om te kunnen adviseren. Het gevolg hiervan is onthouding van stemmen. Het VO meldt dat er verbeterpunten zijn in het gevolgde proces. Het VO onderstreept daarnaast dat het VO niet onverdeeld tot een positief advies komt en dat een heroverweging op een later moment wellicht noodzakelijk is.

[Adviesaanvraag aanpassing reglement VO](#)

De voorzitter meldt dat de aanpassing van het VO-reglement niet voorligt ter bespreking. De afspraak is gemaakt om hier in kleiner verband nadere uitwerking aan te geven en de reglementswijziging zal in november in dit overleg terugkomen.

[Adviesaanvraag aanpassing gedragscode VO](#)

Naar aanleiding van de ondertekening van de nalevingsverklaring behorende bij de gedragscode VO, is binnen het VO het gesprek gevoerd over de regels rond vertrouwelijkheid. Naar aanleiding hiervan is een voorstel tot wijziging van de gedragscode aan het VO voorgelegd.

De voorzitters meldt dat het VO unaniem positief adviseert over de aanpassing van de gedragscode VO. Het bestuur bedankt het VO voor het advies.

[Overige onderwerpen](#)

[Eerste voortgangsreactie bestuur op aanbevelingen VO](#)

In het jaarverslag over 2023 zijn de bevindingen en aanbevelingen van het VO opgenomen. Het bestuur geeft tweemaal per jaar een voortgangsreactie op deze aanbevelingen om hierover met het VO in gesprek te gaan.

De aanbevelingen van het VO in het kader van het jaarverslag zijn gegroepeerd in een aantal categorieën. Per categorie worden de aanbevelingen en de voortgangsreactie van het bestuur besproken.

Beleggingen en duurzaamheidsbeleid

Het VO heeft de aanbeveling gedaan om het insluitingsbeleid en uitsluitingsbeleid inzichtelijk te maken en de insluitingscriteria per sector uit te splitsen en publiek te maken. Het bestuur meldt dat het doel van het uitwerken van de insluitingscriteria is om daar uiteindelijk over te (kunnen) communiceren om bedrijven aan te moedigen. Echter is het van groot belang niet te veel informatie te delen totdat het beleid is geïmplementeerd omdat die informatie potentieel marktgevoelig zou kunnen zijn.

Het VO stelt een vraag over de renteafdekking en vraagt het bestuur nader toe te lichten wat er bedoeld wordt met dat er tegenover een gestegen rente een gelijk bedrag aan gedaalde pensioenverplichtingen staat. Het bestuur licht desgevraagd toe dat de balans gevoelig is voor renteontwikkelingen. Om deze reden worden er renteswaps ingezet. Als de rente dan stijgt, betaalt het fonds extra rente, maar neemt de totale waarde van de pensioenverplichtingen af. Op die manier worden schommelingen (deels) opgevangen.

Datakwaliteit

In het kader van de datakwaliteit geeft het VO aan dat deelnemers eventueel benaderd zouden kunnen worden met de vraag of hun gegevens kloppen omdat het fonds per 1 jan 2027 overgaat op het nieuwe stelsel. Het bestuur geeft hierop aan dat deelnemers jaarlijks een UPO (uniform pensioenoverzicht) krijgen. Aan de hand daarvan kunnen deelnemers hun gegevens controleren en eventueel contact opnemen. De suggestie om deelnemers actiever te benaderen neemt het bestuur mee maar het bestuur geeft aan dat dat op dit moment niet aan de orde is.

Governance: het omgekeerd gemengd bestuursmodel (OGM)

Het VO wijst op de vermelding van het bestuur dat de evaluatie rondom de werking van het OGM is afgerond. Het VO vraagt het bestuur of de evaluatie met het VO wordt gedeeld en wat nu de visie van het bestuur is over hoe het gaat.

Het bestuur geeft aan dat het functioneren van het bestuur jaarlijks geëvalueerd wordt in een interne zelfevaluatie. De evaluatie van de werking van het OGM is inderdaad afgerond en het bestuur legt verantwoording af aan het VO in het jaarverslag. Bij de bespreking hiervan kan dit onderwerp terugkomen..

Notulen overlegvergadering Bestuur met VO d.d. 27 juni 2024

Het verslag wordt, met inachtneming van enkele wijzigingen, vastgesteld.

Rondvraag en sluiting

Mevrouw van Egmond, [FNV/ACOP](#), stelt dat er organisaties zijn die ABP bevragen over standpunten en acties ten aanzien van het DVB-beleid. Het VO zou het op prijs stellen hierover te worden geïnformeerd.

Het bestuur bevestigt dat het fonds in gesprek gaat met verschillende belanghebbenden en dat het bevraagd wordt over (onderdelen van) het beleggingsbeleid. Het bestuur neemt de suggesties om het VO te informeren over.

Mevrouw Alofs, [FNV/ACOP](#), wijst op een Telegraaf-artikel waarin verondersteld wordt dat ABP meer over onderwerpen als duurzaamheidsbeleid zou communiceren dan over bijvoorbeeld rentederivaten omdat de gemiddelde deelnemer daar weinig kennis van heeft.

Het bestuur geeft aan dat het streven is om helder en eenvoudig te communiceren, ook over ingewikkelde onderwerpen. Niet communiceren over ingewikkelde onderwerpen is daarom geen onderdeel van het communicatiebeleid.

De heer Nijdam, [FOG-ABP](#), stelt dat het bestuur een voorgenomen besluit neemt en, nadat het VO advies heeft uitgebracht, een formeel besluit neemt. Spreker vraagt of deze uiteindelijke besluiten – in ieder geval de kern en de onderbouwing ervan – aan het VO kunnen worden gemeld.

Het bestuur bevestigt het belang om de overwegingen van het VO goed mee te nemen. Het bestuur zal in het vervolg melding doen van de besluitvorming na advies van het VO.

De voorzitter vraagt namens de heer Camps, [LvOP](#), die de vergadering eerder moest verlaten, of het bestuur kennis heeft genomen van de uitlatingen van een bestuurslid van de ECB, dat de rente verder zal moeten dalen.

Het bestuur bevestigt hiervan kennis te hebben genomen.

Sluiting

De voorzitter bedankt de aanwezigen voor hun inbreng en sluit de vergadering,